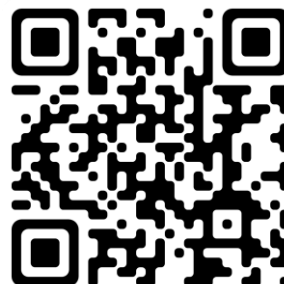

DOI 10.37491/UNZ.95.4
УДК 343.98 (477)

Олег КРАВЧУК¹,
Володимир КОПАНЧУК²,
Марія ОСТАПЧУК³

ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Закон України «Про судову експертизу» як перший закон, що регулює судово-експертну діяльність в Україні, був прийнятий ще у 1994 році. Відтоді судово-експертне забезпечення правосуддя зазнало значних змін: закон постійно змінювався та розширювався, виникла значна кількість окремих нормативних актів, що регулюють окремі питання здійснення судово-експертної діяльності. Проаналізовано передумови виникнення необхідності прийняття нового закону, який би врахував зміни в судово-експертній діяльності протягом становлення інституту судової експертизи України та, у свою чергу, став міцним фундаментом побудови нової, удосконаленої системи судово-експертного забезпечення держави. Згадано про перші проби прийняття нового закону у сфері регулювання судово-експертної діяльності, зокрема про Проект Закону «Про судово-експертну діяльність в Україні» № 6264 від 30.03.2017 р. та Проект Закону «Про судову експертизу та само-

¹ доктор наук з державного управління, кандидат юридичних наук, професор, заступник директора, Хмельницький науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України, olega_kravchuk@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-7002-4070>.

² доктор наук з державного управління, кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри кримінального права та процесу, Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, Україна, jrist_3z@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-4198-6510>.

³ головна судова експертка відділу криміналістичних видів досліджень, Хмельницький науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України, verba_masha@i.ua.

врядування судових експертів» № 8223 від 03.04.2018 р. Проаналізовано ключові відмінності зареєстрованих у Верховній Раді України альтернативних законопроектів, що регулюватимуть судово-експертну діяльність, — № 6284 від 05.11.2021 р. (Проект Закону «Про судово-експертну діяльність»), № 6284–1 від 19.11.2021 р. (Проект Закону «Про судово-експертну діяльність»), № 6284–2 від 22.11.2021 р. (Проект Закону «Про судово-експертну діяльність та самоврядування судових експертів»), № 6284–3 від 23.11.2021 р. (Проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про судову експертизу»). Зокрема, визначено ключові відмінності у визначенні поняття судової експертизи, виділенні ключових характеристик судового експерта та особливостей його статусу, виокремлення принципів та суб'єктів судово-експертної діяльності. На основі порівняльного аналізу сформульовано висновки щодо оптимального варіанта основного закону — Проекту № 6284, який, на нашу думку, після його прийняття зміг би сформувати оптимальну структуру судово-експертної системи України.

Ключові слова: судовий експерт, суб'єкт судово-експертної діяльності, законодавче регулювання судово-експертної діяльності.

Судово-експертне забезпечення є невід'ємною складовою правосуддя в Україні. Гарантією незалежності судового експерта та відповідно правильності його висновку є забезпечення необхідних умов для діяльності такого експерта, що задекларовано у ст. 4 Закону України «Про судову експертизу», прийнятого у 1994 році [1]. Зазначений профільний Закон за останні майже тридцять років свого існування (зараз чинною є двадцять четверта редакція зазначеного Закону) зазнав численних змін та доповнень. Зокрема, змінено відомче підпорядкування судово-експертних установ, джерела фінансування їхньої діяльності тощо. Крім того, було проведено судову реформу, якою судову експертизу було визначено невід'ємною складовою судової системи; встановилися нові підходи до здійснення судово-експертної діяльності, обумовлені міжнародним досвідом, формуванням усталеної практики діяльності експертних установ. Усе це стало підставою для виникнення потреби у прийнятті нового закону.

Загальнонормативні питання нормативно-правового регулювання судово-експертної діяльності та особливостей законодавчого забезпечення судово-експертної діяльності досліджувалися у працях В. Хомутенко, А. Хомутенко, Г. Юодкайте-Гранскієне, М. Фролова, Е. Сімакова-Єфремян, О. Ключова, О. Снігерьова, М. Щербаковського, В. Юрчишина та ін. Потрібно зазначити, що проблеми вдосконалення законодавчого врегулювання інституту судової експертизи є відкритим питанням у сучасному науковому та законодавчому колі, а тому потребують постійного вивчення та аналізу.

Метою статті є дослідження особливостей наявного та аналіз перспективного нормативно-правового забезпечення судово-експертної діяльності в Україні.

Із набуттям Україною незалежності у 1991 році виникло питання формування української нормативної бази функціонування судово-експертних установ, які залишилися на території держави у спадок від Радянського Союзу. 25.02.1994 року було прийнято основоположний нормативно-правовий акт — Закон України «Про судову експертизу» (далі — Закон № 4038–ХІІ) [1], яким було визначено організаційні, правові та фінансові основи судово-експертної діяльності в Україні. На основі цього Закону Кабінетом Міністрів України, Міністерством юстиції України, іншими міністерствами та відомствами прийнято низку важливих нормативно-правових актів (положень, інструкцій, науково-методичних рекомендацій, методик тощо), які деталізували положення Закону [2, с. 7–8].

Застосування Закону № 4038–ХІІ на практиці показала його важливість та необхідність як основоположного регулятора відносин у суспільстві у сфері судово-експертної діяльності. Однак з плином часу сукупність факторів політики держави в різних напрямках життєдіяльності викликала потребу оновлення, перегляду Закону № 4038–ХІІ.

Основною ідеєю Закону № 4038–ХІІ було регламентування порядку підготовки і атестації тих осіб, які бажають отримати статус судових експертів (підтвердити свою кваліфікацію).

Деякі наявні у Законі № 4038–ХІІ норми гальмували розвиток судової експертизи. Наприклад, обов'язкова атестація та реєстрація методик, що застосовуються при проведенні судової експертизи (закріплена у ч. 3 ст. 7 Закону № 4038–ХІІ), практично заблокувала доступ суду до послуг неатестованих судових експертів. Це створювало незручності, оскільки постійне розширення сфери людської діяльності створювало безліч унікальних ситуацій, для вирішення яких були необхідні знання вузьких спеціалістів. Однак висновки таких спеціалістів не могли бути без сумнівів прийняті судом, оскільки для проведення ними достовірного з погляду закону дослідження ще могло не існувати методик, які відповідним чином атестовані та зареєстровані.

Відмінною рисою Закону № 4038–ХІІ також є дискримінаційні положення щодо недержавних судових експертів, через що недержавна судова експертиза в Україні так і не спромоглася стати інструментом конкуренції на ниві спеціальних знань та досвіду. Залишилися осторонь нормативного регулювання також питання організації самоврядування судових експертів. Зазначене викликане неможливістю покладення на саморегульовальну організацію функцій з підготовки персоналу, організації роботи експертно-кваліфікаційних комісії тощо, оскільки ці функції входять до державного управління, як і ведення Реєстру методик проведення судових експертиз та Державного реєстру атестованих судових експертів.

У 2016 році розпочалася судова реформа, яку можна вважати найбільш масштабною в історії незалежної України. Вона включала утворення нових інституцій, зміни до законодавчих актів з однією важливою метою — формування незалежної судової влади та зростання рівня довіри до неї. Заглиблюватися в деталі судової реформи ми не будемо, проте слід зауважити, що невід'ємною складовою судового процесу (доказовою базою) за

будь-яким із Кодексів є саме висновок судового експерта, а тому без реформи судово-експертної сфери неможливо реформувати судову систему [3, с. 120–125].

Крім того, за час правозастосування Закону № 4038-ХІІ Верховною Радою України було прийнято та введено в дію Цивільний процесуальний кодекс України (ЦПК України) [4]; Кодекс адміністративного судочинства України (КАС України) [5], яким було уточнено статус судового експерта та порядок призначення судових експертиз; Кримінальний процесуальний кодекс (КПК України) [6], який торкнувся всіх стадій кримінального процесу, зокрема і порядку призначення та проведення судових експертиз.

Зазначене вище стало каталізатором розуміння органів нормотворення щодо того, що хоча й більшість положень Закону № 4038-ХІІ не втратила своєї актуальності, однак з'явилося чимало проблемних питань, вирішення яких уже неможливе шляхом системного вдосконалення та уточнення наявної нормативно-правової бази регулювання судово-експертної діяльності (шляхом внесення змін і доповнень до Закону № 4038-ХІІ) — необхідна кардинальна зміна — прийняття нового основоположного закону про судово-експертну діяльність [7, с. 27].

Першою спробою було розроблення Законопроекту України «Про судово-експертну діяльність в Україні» у 2017 році, метою якого було створення умов для ефективного та незалежного експертного забезпечення правосуддя в рамках триваючої на той час судової реформи [8]. 30 березня 2017 р. Законопроект був поданий на розгляд Верховної Ради України, однак 29 серпня 2019 року з невідомих причин відкликаний. Наступним був Проект Закону України «Про судову експертизу та самоврядування судових експертів» від № 8223 від 03 квітня 2018 року [9]. Проте він містив положення, які протирічили один одному (щодо визначення термінів «експерт», «судовий експерт») та інші недоліки. Як і попередній, 29 серпня 2019 року Проект № 8223 був відкликаний.

У 2019 році на державному рівні передбачено необхідність створення системи самоврядних судових експертів (Указ Президента України від 08 листопада 2019 р. № 837/2019 «Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави», ст. 1, п. 3, п/п. «б», абз. 4) [10].

Наступним кроком стали Укази Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» [11]. На виконання положень зазначених указів було проведено науково-практичні заходи, за підсумками яких підготовлено та взято до розгляду чотири законопроекти про судово-експертну діяльність та судову експертизу (рис. 1).

Як бачимо із рис. 1, на розгляд ВРУ подано як законопроекти нових законів (№ 6284, № 6284-1, № 6284-2), так і проект внесення змін до наявного Закону про судову експертизу (№ 6284-3).

В усіх законопроектах закріплено понятійний апарат судово-експертної діяльності, з метою формування єдиного підходу до вживання термінів у правозастосовній діяльності. Це стосується термінів: «судова експертиза», «судово-експертна діяльність», «кваліфікація судового експерта», «експертна ініціатива» тощо.

Рис. 1. Альтернативні законопроекти про судову експертизу та судово-експертну діяльність

Примітка: складено авторами за даними офіційного сайту Верховної Ради України.

Перший термін є предикатом, що за своєю природою є багатозначним поняттям (галузь знань у науковому плані, засіб доказування — у доказуванні, вид дослідження — у гносеологічному плані, джерело доказів — у процесуальному, процес та результат застосування спеціальних знань — у правозастосовному). Тобто, зважаючи на високий рівень наукового узагальнення, дуже важко сформулювати таку дефініцію поняття «судової експертизи», яка б влаштовувала всі сфери використання цього поняття.

Усі чотири законопроекти дають у дечому схоже визначення терміна «судова експертиза» (рис. 2).

З огляду на визначення на рис. 2, слушно зауважити, що майже всі наведені дефініції за змістом суттєво не відрізняються, окрім останньої. Визначення із Проекту № 6284-3 є аналогічним визначенню із Закону № 4038-ХІІ і, на нашу думку, є неприйнятним, оскільки не містить посилання на безпосереднього суб'єкта дослідження, тобто судового експерта. Крім того, є зауваження і щодо закінчення визначення — «... що є або будуть предметом судового розгляду», оскільки в сучасних умовах не всі висновки експерта (зокрема, і на замовлення учасників у цивільній, господарській або адміністративній справах) можуть бути предметом судового розгляду.

Зважаючи на це, нам найбільше імпонує визначення із Законопроекту № 6284, оскільки в ньому є посилання і на суб'єкта, що здійснює дослідження, і на знання, якими він повинен володіти, і на причину значущості фактів та обставин, що мають бути встановлені судовим експертом.

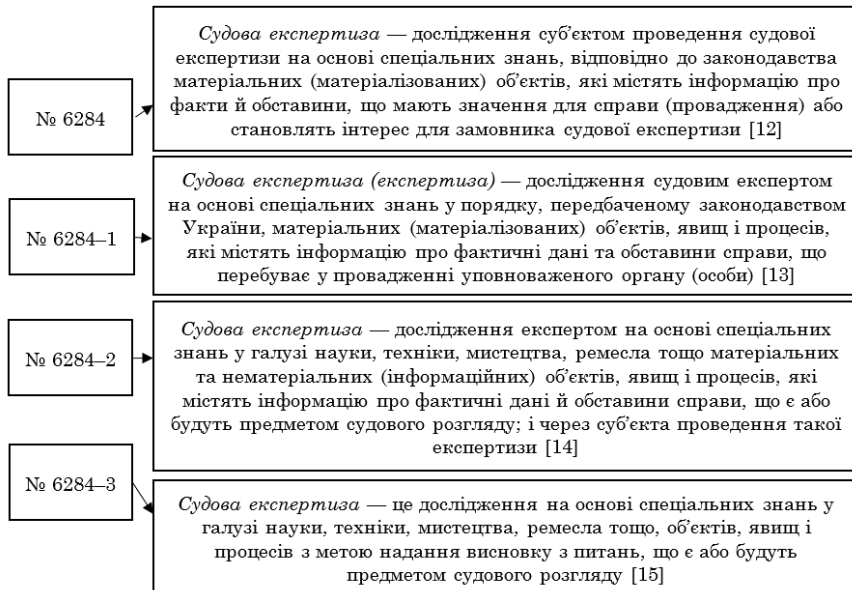

Рис. 2. Класифікація визначення поняття «судова експертиза» у законопроектах

Примітка: джерело [12–15].

Доцільним, на нашу думку, також є позиція авторів Законопроекту № 6284 стосовно заміни терміна «експерт з питань права» на «консультанта з питань права», оскільки це дозволить відмежувати судового експерта від фахівця в галузі права. Задля цього авторами було запропоновано внесення змін до КПК України, ГПК України, КАС України, ЦПК України, адже нині у зазначених кодексах фігурує термін «Експерт з питань права».

Розглянемо також, як визначається законотворцями термін «судовий експерт». У Проекті Закону № 6284 визначальними характеристиками судового експерта є:

- здійснення діяльності на професійній основі;
- професійна підготовка;
- громадянство України;
- вища освіта другого рівня за ступенем магістра у відповідній галузі знань;
- кваліфікація судового експерта;
- відомості про експерта, внесені до Реєстру судових експертів [12].

Як бачимо, порівняно з Законом № 4038–XII звернено увагу на обов'язковість наявності громадянства України та підвищено освітній рівень до магістра. Таке доповнення вважаємо науково обґрунтованим, зважаючи на сучасні тенденції розвитку.

Проект № 6284-1 пропонує трохи інше визначення статусу судового експерта, окремо виділяючи державних та приватних судових експертів.

Проте, ми вважаємо, що така концепція визначення правосуб'єктності судового експерта потребує удосконалення, оскільки невдалими є означення судового експерта «державним» або «приватним», оскільки це стосується належності останнього до державного або приватного сектору. У такому випадку доречніше розрізняти судових експертів, залежно від місця їхнього працевлаштування — судові експерти державної чи приватної експертної установи. А найкраще все-таки взагалі забрати розмежування судових експертів за приналежністю до певної установи, залишивши лише класифікацію за предметним критерієм — сферою експертних досліджень [13].

У Проекті Закону № 6284–2 висуваються вимоги до статусу судового експерта. Тобто головне — набути статус судового експерта, а не провадити таку діяльність. Таке визначення має певні недоліки на рівні узагальнення правового явища [14].

Проектом Закону № 6284–3 пропонується фактично викласти в іншій редакції визначення із Закону № 4038–ХІІ, вилучивши вимоги до кваліфікації експерта та інформації про сам факт професійної діяльності судового експерта [15].

Проаналізувавши наявні альтернативні визначення терміна «судовий експерт», вважаємо найбільш вдалимими ті, що наведені у Проектах № 6284 та 6284–1, оскільки вони відповідають сучасним вимогам до нормативного регулювання правових явищ.

Що стосується принципів судово-експертної діяльності, то варто зазначити, що в чинному Законі № 4038–ХІІ (ст. 3) зазначені принципи лише вказані без тлумачення. Натомість, їхнє тлумачення міститься в науково-практичному коментарі до зазначеного Закону.

Запропоновані законопроекти (окрім № 6284–3) передбачають розширення встановленого Законом № 4038–ХІІ переліку принципів здійснення судово-експертної діяльності (рис. 3).

Відзначимо, що законопроекти, визначені на рис. 3 (крім № 6284–3), не тільки розширюють наявний перелік, але й розкривають зміст принципів.

У законопроектах № 6284, № 6284–1, № 6284–2 перелік принципів є обґрунтованим. Кожен із принципів відіграє самостійну роль, проте між ними існує взаємодія та взаємозв'язок, що визначається єдністю мети і завдань судової експертизи [16, с. 42–43]. Тобто дія одного принципу автоматично зумовлює дію інших, а кожен із принципів не здатний існувати окремо від інших, а лише у взаємодії із ними. Сутність окремих принципів розкривається з врахуванням змісту решти принципів. Таким чином, принципи судової експертизи формують систему; недотримання будь-якого із них автоматично є порушенням усіх інших.

Визначення законопроектами № 6284, № 6284–1, № 6284–2 принципів судово-експертної діяльності та розкриття їхнього змісту позитивно характеризує ці законопроекти.

Рис. 3. Декларування принципів судово-експертної діяльності у запропонованих законопроектах

Примітка: джерело [12–15].

Наступним елементом порівняльного дослідження законопроектів є запропоновані їхніми авторами поняття суб'єктів експертної діяльності. Проекти не мають однозначної думки щодо виділення кола осіб, які виступають суб'єктами судово-експертної діяльності. Однак найбільш вдалим, на нашу думку, є окреслення всіх учасників судово-експертної діяльності у проектах № 6284 та № 6284-1, якими додатково виділяються суб'єкти проведення судової експертизи.

Що стосується формулювання визначення особи, яка може бути судовим експертом, то вважаємо невідповідним чинному законодавству визначення із ст. 10 Проекту № 6284-3 (зокрема, в частині визначення рівня вищої освіти як кваліфікаційної вимоги до набуття такого статусу). Окрім цього, увесь сенс нормативно-правового регулювання статусу судового експерта зводиться нанівець, якщо охочий здобути такий статус отримав освіту за межами України.

У розгляді обраної теми варто також зазначити, що Проект Закону № 6284-3 був не підтриманий також і Міністерством юстиції України, зважаючи на низку причин:

— невідповідність Проекту Конституції України (через недотримання принципу верховенства права в питаннях притягнення судового експерта до відповідальності; недотримання права на свободу об'єднання в політичні партії та громадські організації (обмеження доступу до Реєстру атестованих методик судовим експертам, які не є членами громадських організацій));

— неузгодження Проекту з нормативно-правовими актами такої ж юридичної сили (Закону України «Про громадські об'єднання», «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань», «Про адміністративні послуги», «Про освіту», «Про інформацію», «Про науково-технічну інформацію», «Про судоустрій і статус судів» ЦК України);

— невідповідність принципу юридичної визначеності, оскільки Проект містить неузгодженості, суперечності змістовного плану, або не містить положень щодо законодавчого регулювання важливих питань: фрагментарне правове регулювання питання рецензування висновку експерта; відсутність визначення граничних строків проведення експертиз; відсутність кваліфікаційних вимог до приватних експертів тощо.

Крім наведеного вище, загалом можна зазначити, що Проект № 6284 містить низку переваг, зокрема:

— формулювання чітких визначень у понятійному апараті судово-експертної діяльності;

— структура акта наближена до чинних законів про нотаріат, адвокатуру та адвокатську діяльність;

— можливість здійснення судово-експертної діяльності приватними суб'єктами;

— утворення архітектури самоврядування судових експертів;

— чітке регламентування порядку та стадій дисциплінарного провадження стосовно експерта.

Водночас доцільним було б удосконалити правове регулювання судово-експертної діяльності таким:

— розглянути можливість самостійного проведення судової експертизи в кримінальному провадженні за ініціативою потерпілого, цивільного позивача або відповідача (в наявних проектах така відсутня);

— залишити регламентацію порядку проведення окремих процесуальних та слідчих дій щодо експерта КПК України, оскільки саме цим кодексом регулюється порядок здійснення кримінального провадження;

— дотримання принципу незалежності судово-експертної діяльності, шляхом обмеження надмірного втручання держави в цю діяльність;

— впровадження на законодавчому рівні світових стандартів здійснення судово-експертної діяльності.

Тобто загалом удосконалення правового регулювання судово-експертної діяльності полягає у прийнятті нового профільного закону, який відповідатиме всім викликам сучасності.

Таким чином, порівняльно-правове дослідження проектів Закону № 6284, № 6284-1, № 6284-2, № 6284-3 показало, що найбільш повна відповідність досягненням криміналістичної науки, чинному законодавству

притаманна Проекту Закону № 6284. Звичайно, альтернативні проекти теж мають право на існування (окрім № 6284, який за низкою причин не відповідає вимогам до основного документа, що декларуватиме основні засади судової експертизи та судово-експертної діяльності), однак остаточний висновок має бути прийнятий Верховною Радою України, шляхом голосування.

Підсумовуючи викладене, варто зазначити, що якісне покращення нормативно-правового регулювання таких важливих питань, як: окреслення правового статусу судового експерта; особливостей призначення та проведення судових експертиз; визначення нормативно-правової основи діяльності системи державних та приватних судово-експертних установ; боротьба із корупційними виявами в галузі експертної роботи тощо, — є ключовим завданням експертного забезпечення правосуддя в країні. Прийняття нового удосконаленого закону допоможе потужно вплинути на якість та ефективність судово-експертної діяльності в Україні.

Список використаних джерел

1. Про судову експертизу. Закон України від 25.02.1994 р. № 4038–XII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://t.ly/bkG6> (дата звернення: 23.10.2023).
2. Ключев О. М. Реформування базового законодавства України з питань експертного забезпечення правосуддя — нагальна потреба часу. *Проблеми реформування базового законодавства України з питань експертного забезпечення правосуддя* : мат. кругл. столу (м. Харків, 06–07.02.2020). Харків, 2020. С. 6–11.
3. Сімакова-Єфремян Е. Б. Про необхідність удосконалення законодавства щодо здійснення судово-експертної діяльності в Україні. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2018. Вип. 18. С. 118–129.
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618–IV. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://t.ly/R_rtv (дата звернення: 23.10.2023).
5. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. № 2747–15. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://t.ly/-k1_N (дата звернення: 23.10.2023).
6. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651–VI. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://t.ly/87SyI> (дата звернення: 23.10.2023).
7. Юодкайте-Гранскіене Г., Фролов М. Порівняльна характеристика законопроектів про судово-експертну діяльність. *Comparative characteristics of bills on forensic science*. 2022. С. 24–51. <https://doi.org/10.32353/krhrife.1.2022.03>.
8. Проект Закону про судово-експертну діяльність в Україні. Проект Закону від 30.03.2017 р. № 6264. *Верховна Рада України*. URL: <https://t.ly/3DWHc> (дата звернення: 23.10.2023).
9. Проект Закону про судову експертизу та самоврядування судових експертів. Проект Закону України від 03.04.2018 р. № 8223. *Верховна Рада України*. URL: <https://t.ly/h8Dhj> (дата звернення: 23.10.2023).

10. Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави. Указ Президента України від 08.11.2019 р. № 837/2019. *Офіційне інтернет-представництво Президента України*. URL: <https://t.ly/Ps7Tg> (дата звернення: 23.10.2023).
11. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року. Указ Президента України від 30.09.2019 р. № 722/2019. *Офіційне інтернет-представництво Президента України*. URL: <https://t.ly/P-MAD> (дата звернення: 23.10.2023).
12. Про судово-експертну діяльність. Проект Закону від 05.11.2021 р. № 6284. *Верховна Рада України*. URL: <https://t.ly/L1kai> (дата звернення: 24.10.2023).
13. Про судово-експертну діяльність. Проект Закону від 19.11.2021 р. № 6284–1. *Верховна Рада України*. URL: <https://t.ly/BTr6S> (дата звернення: 24.10.2023).
14. Про судово-експертну діяльність та самоврядування судових експертів. Проект Закону від 22.11.2021 р. № 6284–2. *Верховна Рада України*. URL: <https://t.ly/fmhpR> (дата звернення: 24.10.2023).
15. Про внесення змін до Закону України «Про судову експертизу». Проект Закону від 22.11.2021 р. № 6284–3. *Верховна Рада України*. URL: <https://t.ly/LJYU8> (дата звернення: 24.10.2023).
16. Хомутенко В. П., Хомутенко А. В. Фундаментальні принципи судово-експертної діяльності: теоретичні та практичні аспекти. *Криміналістика і судова експертиза*. 2022. № 67. С. 38–51. URL: <https://doi.org/10.33994/kndise.2022.67.05> (дата звернення: 23.10.2023).

Надійшла до редакції 31.10.2023
Рекомендовано до друку 20.11.2023

Oleh KRAVCHUK

(Khmelnyskyi Scientific Research Forensic Center of the MIA (Ministry of Internal Affairs) of Ukraine)

Volodymyr KOPANCHUK

(Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law)

Mariia OSTAPCHUK

(Khmelnyskyi Scientific Research Forensic Center of the MIA (Ministry of Internal Affairs) of Ukraine)

Legislative Regulation Of Forensic Expert Activity In Ukraine

The Law of Ukraine «On Forensic Expertise» as the first law regulating forensic expert activity in Ukraine was adopted in 1994. Since then, the forensic and expert provision of justice has undergone significant changes: the law has been constantly changing and expanding, and a significant number of separate normative acts have appeared, regulating certain issues of the implementation of forensic and expert activities. The prerequisites for the need to adopt a new law were analysed, which would take into account changes in forensic expert activity during the formation of the Institute of Forensic Expertise of Ukraine and, in turn, became a solid foundation for building a new, improved system of state forensic expert support. The first attempts to adopt a new law in the field of regulation of forensic expert activity were mentioned, in particular the Draft Law «On Forensic Expert Activity in Ukraine» No. 6264 dated 30.03.2017 and the Draft Law «On Forensic Expertise and Self-Government of Forensic Experts» No. 8223 dated 04/03/2018. The key differences of the alternative draft laws registered in the Verkhovna Rada of Ukraine, which will regulate the forensic expert activity, have been

analyzed: No. 6284 dated 05.11.2021 (Draft Law «On Forensic Expert Activity»), No. 6284–1 dated 19.11.2021 (Draft Law «On Forensic Expert Activity»), No. 6284–2 dated 22.11.2021 (Draft of the Law «On Forensic Expert Activity and Self-Government of Forensic Experts»), No. 6284–3 dated November 23, 2021 (Draft of the Law «On Amendments to the Law of Ukraine «On Forensic Expertise»). In particular, the key differences in the definition of the concept of forensic expertise, the selection of key characteristics of a forensic expert the peculiarities of his status, and the separation of the principles and subjects of forensic expert activity have been identified. Based on comparative analysis, conclusions were formulated regarding the optimal version of the basic law — Project No. 6284, which, in our opinion, would be able to form the optimal structure of the forensic expert system of Ukraine after its adoption.

Keywords: forensic expert, the subject of forensic expert activity, legislative regulation of forensic expert activity.